

**DIRECCIÓ GENERAL d'AGRICULTURA,
RAMADERIA I PESCA**

Ciutat Administrativa 9 d'Octubre
Castán Tobeñas, 77. Edif. B3 P2
46018 VALÈNCIA

***Xylella fastidiosa*, l'enemic silenciós**

X. fastidiosa és un bacteri gram negatiu que s'hostatja en el xilema de les plantes i és el responsable de diverses malalties amb efectes econòmicament molt greus: malaltia de Pierce (vinya), clorosi variegada (cítrics), decaïment ràpid de l'olivera, marciment de nombroses espècies llenyoses i herbàcies. S'han descrit més de 350 hostes en la bibliografia, molts dels quals no presenten símptomes de la malaltia, i per tant en dificulten la detecció.

La seua transmissió és per vectors, tots ells hemípters que s'alimenten del xilema de les plantes. A la C. Valenciana, afrofòrids (p.e. *Philaenus* spp) i cercòpids (*Cercopis* sp) són les famílies amb vectors potencials d'aquesta malaltia. Els vectors actuen com a transmissors de la malaltia però a curta distància, la principal via de propagació del bacteri és el comerç de plantes infectades.

El vector és altament infectiu durant tota la seua fase adulta, i amb menor eficiència també pot ser transmissor en la seua fase juvenil (nimfes), ja que les nimfes, després de cada muda, han de tornar a alimentar-se d'una planta malalta per a poder transmetre el bacteri. Els adults a final de la tardor moren. Passa l'hivern en forma d'ou i la primavera en fase juvenil (nimfes) i fins que no s'alimenten de plantes infectades, no són capaces d'infectar-se i transmetre la malaltia.

X. fastidiosa es descobreix per primera vegada sobre plantes de vinya, els seus símptomes s'associen a una malaltia vírica. En 1970 finalment s'aconsegueix aïllar el bacteri i reproduir els seus símptomes (postulats de Koch) per això finalment es va identificar com un bacteri i no un virus. El nom de *fastidiosa* procedeix de l'elevada dificultat per a l'aïllament del bacteri en mitjans selectius i semiselectius en el laboratori.

Les temperatures mitjanes-baixes a l'hivern (inferiors a 4°C) són les determinants per a l'establiment o no de la malaltia en una zona. Tot l'arc mediterrani i la part costanera del nord d'Espanya tenen les condicions necessàries per a permetre l'establiment de la malaltia.

A l'octubre de 2013 es va detectar per primera vegada a Europa, en la regió de Pulla (sud d'Itàlia) on afectà l'olivera. Una vegada identificada, també s'ha comprovat que el bacteri havia provocat decaïment i fulles seques en *Nerium oleander* (baladre), *Prunus amygdalus* (ametler), *Quercus* sp. (romer (*Rosmarinus officinalis*), ginesta (*Spartium junceum*), llorer (*Laurus nobilis*), etc. La subespècie detectada a Itàlia és *X. fastidiosa* subsp. *pauca*.

En juliol de 2015, França reporta la primera detecció d'aquest bacteri en l'illa de Còrsega, sobre plantes de *Polygala myrtifolia*, i al setembre d'aqueix mateix any detecten un focus en la Costa Blava, a Niça, també sobre *Polygala*. Actualment hi ha prop de 300 focus del bacteri en l'illa de Còrsega i 21 focus en municipis de la Costa Blava. La subespècie detectada a França és *X. fastidiosa* subsp. *multiplex* i per tant, en principi, no està relacionat amb el focus d'Itàlia.

**DIRECCIÓ GENERAL d'AGRICULTURA,
RAMADERIA I PESCA**

Ciutat Administrativa 9 d'Octubre
Castán Tobeñas, 77. Edif. B3 P2
46018 VALÈNCIA

A l'octubre de 2016, Alemanya informa de la detecció del bacteri en 1 planta de baladre i en 1 planta de romer, que es trobaven en un hivernacle de la ciutat de Saxony, on els propietaris de plantes els deixen per a passar l'hivern i els arrepleguen per als seus jardins durant la primavera i l'estiu. Les autoritats alemanyes han realitzat anàlisi a totes les plantes que es trobaven en aqueix hivernacle i han trobat 2 nous gèneres que van resultar positius al bacteri, però que no mostraven símptomes: *Streptocarpus sp* i *Erysimum sp*. La subespècie detectada a Alemanya és *X. fastidiosa* subsp. *fastidiosa*.

Al novembre de 2016, el MAGRAMA comunica oficialment la detecció del bacteri en un *garden center* de Manacor (Mallorca), sobre 3 cirerers. Posteriorment s'ha continuat detectant el bacteri sobre altres espècies vegetals i en diversos punts de l'illa de Mallorca, en la d'Eivissa i més recentment a Menorca. Les espècies sobre les quals s'ha trobat a Balears han sigut: cirerers, pruneres, ametlers, oliveres, ullastres, *polygalas*, acàcia, *lavandula* i romer.

El dissabte 28 de gener, es publica en el BOE l'Ordre APM/21/2017 mitjançant la qual s'estableixen mesures específiques de prevenció en relació amb el bacteri *Xylella fastidiosa*. Aquesta ordre PROHIBEIX EXPRESSAMENT l'eixida de les Illes Balears de qualsevol vegetal destinat a plantació (excepte les llavors) dels gèneres o espècies arreplegats en l'annex de l'ordre.

Si després de la publicació de l'Ordre APM/21/2017, es detecta la presència d'algun dels vegetals esmentats en qualsevol part del territori espanyol, diferent del de les Illes Balears, procedent de les Illes, serà destruït immediatament i els costos de la destrucció seran a càrrec dels propietaris.

Així mateix, en els articles 3, 4 i 5 de l'ordre esmentada s'estableixen les bases perquè les autoritats fitosanitàries competents de les comunitats autònomes realitzen les actuacions que consideren pertinents per al compliment d'aquesta ordre.

Per tot això, des del Servei de Sanitat Vegetal de la Direcció General d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, es procedeix a informar de les mesures que es proposen des de la conselleria i que hauran d'adoptar-se per part de tots els sectors i organitzacions implicats:

1.- Les plantes són responsabilitat del propietari, que haurà de vetlar pel seu bon estat fitosanitari, per la qual cosa s'hauran de revisar les plantes i en cas de dubte o sospita o davant de l'aparició de símptomes que puguin indicar la possible presència del bacteri *Xylella fastidiosa*, s'haurà d'avisar immediatament i amb caràcter d'urgència el personal del Servei de Sanitat Vegetal:

**DIRECCIÓ GENERAL d'AGRICULTURA,
RAMADERIA I PESCA**

Ciutat Administrativa 9 d'Octubre
Castán Tobeñas, 77. Edif. B3 P2
46018 VALÈNCIA

Alacant C/ Professor Manuel Sala, 2 03003 Alacant Tel. 96 593 81 95/93 Fax. 96 593 46 88 sanidadvegetalalicante@gva.es	Castelló C/ Comerç, 7 12550 Almassora Tel. 96 455 83 42/43 Fax. 96 455 83 41 svalmassora@gva.es	València Av. d'Alacant, s/n Apartat 125 46460 Silla Tel. 96 120 76 91 Fax. 96 121 05 38 spf_silla@gva.es
---	--	--

2.- En el cas de vivers productors de planta destinada a plantació, així com *garden centers* o empreses comercialitzadores de plantes, s'haurà de tindre en compte la normativa fitosanitària i acompanyar les plantes del corresponent passaport fitosanitari (PF) o, si és el cas, passaport de substitució (RP). Des de la publicació de l'Ordre APM/21/2017, en els casos en què es realitzen enviaments de plantes a les Illes Balears, i la comanda o comandes siguen rebutjats, les plantes no PODRAN TORNAR A LA C. VALENCIANA. En el cas que el client de les Illes Balears no accepte l'enviament, les plantes hauran de ser destruïdes en les instal·lacions de destinació. Si personal del Servei de Sanitat Vegetal troba material vegetal procedent de les Illes Balears, procedirà a destruir-lo i a l'obertura d'un expedient sancionador per incompliment de l'Ordre APM/21/2017.

Per part de la Conselleria, s'ha sol·licitat al Ministeri d'Agricultura, que les Illes Balears faciliten la informació relativa a la comercialització de plantes des de les illes a la resta de la península i concretament a la C. Valenciana. Es revisarà la documentació i es visitaran, inspeccionaran i mostrejaran aquells vivers que hagen rebut planta de les Illes Balears durant, almenys, l'any anterior a la publicació de l'ordre.

Es pot comprovar el llistat de plantes que obligatòriament han de portar passaport fitosanitari en la següent pàgina web, que s'actualitza periòdicament:

http://ec.europa.eu/food/plant/plant_health_biosecurity/legislation/emergency_measures/xylella-fastidiosa/susceptible_en

3.- La Conselleria d'Agricultura junt amb el ministeri ha elaborat un cartell informatiu als passatgers que viatgen a les Illes Balears que adverteix de la prohibició de traure planta sensible a *Xylella fastidiosa* de les illes. El cartell serà divulgat per la conselleria en tots els ports (pesquers, esportius, de passatgers), aeroports, aeroclubs, empreses navilieres, etc., a fi d'informar i conscienciar els viatgers de la perillositat de portar planta de Balears.

4.- La Conselleria d'Agricultura reforçarà la formació dels tècnics tant d'OCAPA com del personal del Servei de Sanitat Vegetal, perquè, posteriorment, la formació pugui anar divulgant-se a més tècnics.

**DIRECCIÓ GENERAL d'AGRICULTURA,
RAMADERIA I PESCA**

Ciutat Administrativa 9 d'Octubre
Castán Tobeñas, 77. Edif. B3 P2
46018 VALÈNCIA

5.- Així mateix, la formació s'impartirà tant a les associacions de productors de plantes de viver, com a les associacions de professionals de la jardineria, Federació de Municipis i Províncies i organitzacions sindicals, amb el requisit que aquests, al seu torn, impartisquen la formació a tots els seus associats i/o col·laboradors. Amb tot això es tracta de mantindre informat tot el personal implicat i que la informació arribe a la major part possible de la ciutadania.

6.- En la pàgina web de la conselleria pot consultar-se el Pla autonòmic de contingència enfront de *Xylella fastidiosa*. Es tracta d'un document marc en què es facilita informació sobre la malaltia i els seus vectors i en què s'especifiquen els controls que obligatòriament es fan a la C. Valenciana. Davant del dubte o sospita de la presència del bacteri, s'hauran de consultar els seus annexos i avisar al personal del Servei de Sanitat Vegetal:

<http://www.agroambient.gva.es/web/agricultura/plagas-y-malas-hierbas>

Per al 2017, la conselleria ha reforçat les prospeccions previstes en el Pla de contingència, sobretot per als cultius d'olivera, ametler i vinya, ja que en els últims anys s'han implantat aquests cultius, amb el consegüent risc d'haver utilitzat material vegetal de fora de la comunitat autònoma i l'altíssim risc que suposa aquesta introducció. S'han incrementat en un 200% les prospeccions en els principals cultius (espècies) sensibles al bacteri: cítrics, olivera, ametler, baladre, *polygala* i vinya.

7.- El comerç de planta infectada és la principal via de disseminació del bacteri a grans distàncies. Es recomana no adquirir material vegetal que pugua procedir de zones amb presència del bacteri. El risc d'introduir el bacteri amb aquestes transaccions comercials és molt elevat, ja que encara no es coneixen tots els possibles hostes i el llistat d'espècies susceptibles augmenta a mesura que s'hi investiga més.

Evitar la seua introducció és responsabilitat de tots, la prevenció és la nostra millor ferramenta.